

Υπόθεση C-220/24

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

22 Μαρτίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Curtea de Apel București (Ρουμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

20 Δεκεμβρίου 2021

Προσφεύγων:

Regia Autonomă Aeroportul International «Avram Iancu» Cluj

Καθής:

Consiliul Concurenței

Παραμβαίνουσα υπέρ του προσφεύγοντος:

Sindicatul Independent al Aeroportului Cluj

Παραμβαίνουσα υπέρ της καθής:

Romanian Airport Services S.A.

[παραλειπόμενα]

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

**SECȚIA A IX-A CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL (Ένατο
τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών εφετείου Βουκουρεστίου,
Ρουμανία)**

ΔΙΑΤΑΞΗ

Δημόσια συνεδρίαση της 20.12.2021

[παραλειπόμενα]

Εγγράφηκε στο πινάκιο η προσφυγή που άσκησε ο **προσφεύγων, ήτοι ο REGIA AUTONOMĂ AEROPORTUL INTERNAȚIONAL «AVRAM IANCU» CLUJ (αυτόνομος φορέας διεθνούς αερολιμένα «Avram Iancu» Cluj, Ρουμανία)**, με έδρα στον Δήμο Cluj-Napoca [παραλειπόμενα] και τόπο επιδόσεων στον Δήμο Βουκουρεστίου [παραλειπόμενα], ο οποίος εκπροσωπείται από την Mușat & Asociații S.p.a.r.l., και, ειδικότερα, από τον δικηγόρο Paul Buta, κατά της **καθής, ήτοι της CONSILIUL CONCURENȚEI (αρχής ανταγωνισμού, Ρουμανία)**, με έδρα στον Δήμο Βουκουρεστίου [παραλειπόμενα]· **παρισταμένων της SOCIETATEA ROMANIAN AIRPORT SERVICES S.A.**, με τόπο επιδόσεων στον Δήμο Βουκουρεστίου [παραλειπόμενα], η οποία εκπροσωπείται από την Furtună și Asociații SPARL, και της **SINDICATUL INDEPENDENT AL AEROPORTULUI CLUJ (ανεξάρτητης συνδικαλιστικής ένωσης αερολιμένα Cluj, Ρουμανία)**, με έδρα στον Δήμο Cluj-Napoca [παραλειπόμενα], η οποία έχει ως αίτημα την «**ακύρωση των πράξεων για τη ρύθμιση του ανταγωνισμού [παραλειπόμενα] [, ήτοι] την ακύρωση της Ordinul președintelui Consiliului Concurenței (απόφασης του προέδρου της αρχής ανταγωνισμού) αριθ. 447 της 24.6.2016, την ακύρωση του adresa Consiliului Concurenței (ανακοινωθέντος Τύπου της αρχής ανταγωνισμού) αριθ. RG-4740 της 10.4.2018, καθώς και την ακύρωση της Decizia Consiliului Concurenței (απόφασης της αρχής ανταγωνισμού) αριθ. 74 της 8.10.2019**».

[παραλειπόμενα]

Το CURTEA DE APEL BUCUREȘTI (εφετείο Βουκουρεστίου),

Αποφαίνεται επί του αιτήματος περί υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυνάμει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβανομένων επίσης υπόψη των συστάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τα εθνικά δικαστήρια, σχετικές με την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων [παραλειπόμενα], ως εξής:

I Πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης

Ο Regia Autonomă Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj [αυτόνομος φορέας διεθνούς αερολιμένα «Avram Iancu» Cluj· στο εξής: Regia (αυτόνομος φορέας)] είναι ρουμανικό νομικό πρόσωπο το οποίο υπάγεται στο Consiliul Județean Cluj (επαρχιακό συμβούλιο Cluj, Ρουμανία) (δημόσια εποπτική αρχή) από το 1997.

Η κύρια δραστηριότητα του Regia (αυτόνομου φορέα) συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με τις αεροπορικές μεταφορές. Ειδικότερα, η αερολιμενική υποδομή (διάδρομοι προσγείωσης, σύστημα φωτισμού, χώρος στάθμευσης και ελιγμών που προορίζεται για τη στάθμευση αεροσκαφών, τερματικοί σταθμοί κ.λπ.) τίθεται στη διάθεση των εταιριών αεροπορικής μεταφοράς επιβατών και/ή φορτίου, καθώς και των επιβατών αεροπορικών

μεταφορών. Τα ποσά που καταβάλλουν οι αεροπορικές εταιρίες για τη χρήση της υποδομής συνιστούν την κύρια πηγή εσόδων του Regia (αυτόνομου φορέα).

Ο Regia (αυτόνομος φορέας) παρέχει επίσης πρόσβαση στην αερολιμενική υποδομή και σε ορισμένες επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν άλλες υπηρεσίες, όπως υπηρεσίες εδάφους.

Παράλληλα, ο Regia (αυτόνομος φορέας) παρέχει ορισμένες κατηγορίες υπηρεσιών εδάφους στις αεροπορικές εταιρίες οι οποίες δραστηριοποιούνται στον Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj (διεθνή αερολιμένα «Avram Iancu» Cluj, Ρουμανία), καθώς και εμπορικές υπηρεσίες οι οποίες σχετίζονται με τη δραστηριότητα του αερολιμένα (μίσθωση εμπορικών χώρων για την άσκηση διαφόρων δραστηριοτήτων κ.λπ.).

Ο Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj (διεθνής αερολιμένας «Avram Iancu» Cluj) εμπίπτει στην κατηγορία των περιφερειακών αερολιμένων της Ευρώπης και είναι ο δεύτερος αερολιμένας της Ρουμανίας όσον αφορά την επιβατική κίνηση.

Από τον Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj (διεθνή αερολιμένα «Avram Iancu» Cluj) αναχωρούν πτήσεις προς 43 τακτικούς προορισμούς σε 20 χώρες της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής, οι οποίες εκτελούνται από τις αεροπορικές εταιρίες Tarom, Wizz Air, Lufthansa, Lot Polish Airlines, Blue Air και Turkish Airlines (μεταφορά επιβατών), Air Est, Silver Air (μεταφορά φορτίου).

Τον Αύγουστο του 2016 ο Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj (διεθνής αερολιμένας «Avram Iancu» Cluj) υπερέβη το κατώτατο όριο του ενός εκατομμυρίου (1 000 000) επιβατών οι οποίοι καταγράφηκαν σε ένα ημερολογιακό έτος, στα τέλη δε του 2016 καταγράφηκαν συνολικά 1 880 319 επιβατών.

Στις 21 Σεπτεμβρίου 2017 στον Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj (διεθνή αερολιμένα «Avram Iancu» Cluj) καταγράφηκαν για πρώτη φορά δύο εκατομμύρια (2 000 000) επιβατών. Συνεπώς, το 2017 η συνολική κίνηση του Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj (διεθνούς αερολιμένα «Avram Iancu» Cluj) ανήλθε σε 2 688 731 επιβάτες.

Η έρευνα της Consiliul Concurenței (αρχής ανταγωνισμού) κινήθηκε το 2016, κατόπιν καταγγελίας της επιχείρησης Romanian Airport Services S.A. κατά του Regia (αυτόνομου φορέα).

Η Romanian Airport Services S.A. είναι ρουμανικό νομικό πρόσωπο το οποίο από το 1994 παρέχει υπηρεσίες εδάφους στους ρουμανικούς αερολιμένες.

Η Romanian Airport Services S.A. ζήτησε να της επιτραπεί να παρέχει υπηρεσίες εδάφους στον Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj (διεθνή αερολιμένα «Avram Iancu» Cluj).

Κατόπιν της έρευνας που διεξήχθη από το 2016, η Consiliul Concurenței (αρχή ανταγωνισμού) εξέδωσε την decizia (απόφαση) αριθ. 74 της 8.10.2019, με την οποία διαπίστωσε ότι ο Regia (αυτόνομος φορέας) παρέβη τις διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, του Legea concurenței nr. 21/1996 (νόμου 21/1996 περί ανταγωνισμού), καθώς και του άρθρου 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ), λόγω κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, καθόσον δεν χορήγησε στη Romanian Airport Services S.A. πρόσβαση στην αερολιμενική υποδομή η οποία είναι αναγκαία για την παροχή υπηρεσιών εδάφους στον Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj (διεθνή αερολιμένα «Avram Iancu» Cluj) από τις 11 Σεπτεμβρίου 2015 έως τις 9 Μαρτίου 2017.

Πάντοτε με την decizia (απόφαση) αριθ. 74 της 8.10.2019, βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 1, στοιχείο α, του Legea concurenței nr. 21/1996 (νόμου 21/1996 περί ανταγωνισμού), επιβλήθηκε στον Regia (αυτόνομο φορέα) πρόστιμο ύψους 1 642 551,28 ρουμανικών λεί (RON).

Στην υπό κρίση υπόθεση, η οποία εγγράφηκε στο πινάκιο του Curtea de Apel București, Secția a IX-a contencios administrativ și fiscal (ένατου τμήματος διοικητικών και φορολογικών διαφορών εφετείου Βουκουρεστίου) [παραλειπόμενα], ο Regia (αυτόνομος φορέας), υπό την ιδιότητά του ως προσφεύγοντος, ζήτησε, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς με την καθής, ήτοι την Consiliul Concurenței (αρχή ανταγωνισμού), την ακύρωση της decizia (απόφασης) αριθ. 74 της 8.10.2019 [στο εξής: decizia (απόφαση) αριθ. 74/2019].

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η Sindicatul Independent al Aeroportului Cluj (ανεξάρτητη συνδικαλιστική οργάνωση αερολιμένα Cluj) άσκησε πρόσθετη παρέμβαση υπέρ του προσφεύγοντος, ήτοι του Regia (αυτόνομου φορέα), ενώ η Romanian Airport Services S.A. άσκησε πρόσθετη παρέμβαση υπέρ της καθής, ήτοι της Consiliul Concurenței (αρχής ανταγωνισμού). Αμφότερες οι παρεμβάσεις κρίθηκαν παραδεκτές, οπότε η Sindicatul Independent al Aeroportului Cluj (ανεξάρτητη συνδικαλιστική οργάνωση αερολιμένα Cluj) και η Romanian Airport Services S.A. κατέστησαν διάδικοι της παρούσας διαδικασίας [παραλειπόμενα] ως παρεμβαίνουσες.

Στο πλαίσιο της υπό κρίση διαφοράς, ο Regia (αυτόνομος φορέας) ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι η decizia (απόφαση) αριθ. 74/2019 εκδόθηκε στο πλαίσιο της εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής της οδηγίας 96/67/EK σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες της Κοινότητας, πράγμα το οποίο οδήγησε σε εσφαλμένο συμπέρασμα όσον αφορά την εφαρμογή, εν προκειμένω, του άρθρου 6 του Legea concurenței nr. 21/1996 (νόμου 21/1996 περί ανταγωνισμού), καθώς και του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.

Ο Regia (αυτόνομος φορέας) υποστήριξε ότι η οδηγία 96/67/EK έχει εφαρμογή επ' αυτού.

Ο Regia (αυτόνομος φορέας) υποστήριξε ότι βάσει της οδηγίας 96/67/EK απολαύει του δικαιώματος που του αναγνωρίζει η οδηγία, έως ότου επιτευχθεί το

κατώτατο όριο των 2 εκατομμυρίων επιβατών, να οργανώνει τη δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών εδάφους στον αερολιμένα, λαμβανομένων υπόψη αποκλειστικά των ιδίων περιορισμών ασφαλείας, καθώς και των τεχνικών και εμπορικών περιορισμών, και χωρίς να υποχρεούται να χορηγεί αυτομάτως σε οποιονδήποτε αιτούντα πρόσβαση στην αερολιμενική υποδομή, υπό τους όρους που επιθυμεί ο ίδιος.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Regia (αυτόνομος φορέας) επισήμανε ότι από τις 11.9.2015 έως τις 9.3.2017 δεν επετεύχθη το κατώτατο όριο των 2 εκατομμυρίων επιβατών.

Ο Regia (αυτόνομος φορέας) θεώρησε ότι η οδηγία 96/67/EK συνιστά ειδικό κανόνα ο οποίος κατισχύει του γενικού κανόνα περί ανταγωνισμού.

Ο Regia (αυτόνομος φορέας), στο μέτρο που θεωρεί ότι οι νομικές διατάξεις περί ανταγωνισμού έχουν γενικό χαρακτήρα, υποστήριξε ότι το άρθρο 6 του *Legea concurenței nr. 21/1996* (νόμου 21/1996 περί ανταγωνισμού), καθώς και το άρθρο 102 ΣΛΕΕ δεν μπορούν να υπερισχύσουν των ειδικών διατάξεων της οδηγίας 96/67/EK προκειμένου να ρυθμιστεί ακριβώς το σταδιακό άνοιγμα στον ανταγωνισμό της αγοράς υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τηρουμένων των κανόνων αποτελεσματικότητας και ασφάλειας.

Η θέση της καθής, ήτοι της *Consiliul Concurenței* (αρχής ανταγωνισμού) σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας 96/67/EK στην υπό κρίση διαφορά εκτίθεται στις σκέψεις 420 επ. της *decizia* (απόφασης) αριθ. 74 της 8.10.2019. Η *Consiliul Concurenței* (αρχή ανταγωνισμού) υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, τα εξής:

- ο Regia (αυτόνομος φορέας) δεν ήταν υποχρεωμένος, βάσει της οδηγίας 96/67/EK, να μην παράσχει στην εταιρία *Romanian Airport Services S.A.* πρόσβαση στην αερολιμενική υποδομή η οποία είναι αναγκαία για την παροχή υπηρεσιών εδάφους·
- η ενδεχόμενη εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας 96/67/EK δεν συνεπάγεται τη μη εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού·
- δεν είναι σαφής η σημασία την οποία αποδίδει ο Regia (αυτόνομος φορέας) στη διαδικασία απελευθέρωσης της πρόσβασης στην παροχή υπηρεσιών εδάφους σε τρίτους, δεδομένου ότι η ερμηνεία στην οποία προέβη ο Regia (αυτόνομος φορέας) όσον αφορά τις διατάξεις της οδηγίας 96/67/EK αποσκοπεί στην παροχή σύννομης δικαιολόγησης στην ακόλουθη κατάσταση: πολλές επιχειρήσεις παρείχαν υπηρεσίες εδάφους (εξυπηρέτηση δι' ιδίων μέσων ή σε τρίτους) στον αερολιμένα Cluj, αλλά κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης περί χορήγησης πρόσβασης που υπέβαλε η *Romanian Airport Services S.A.*, ο Regia (αυτόνομος φορέας) επικαλέστηκε τις διατάξεις της οδηγίας 96/67/EK·
- η ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τη νομοθεσία περί παροχής υπηρεσιών εδάφους και τη σχέση μεταξύ της εν λόγω νομοθεσίας και του δικαίου του ανταγωνισμού πρέπει να προέρχεται από το θεσμικό όργανο

το οποίο είναι αρμόδιο να προβεί στην ερμηνεία αυτή, ήτοι το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

– η εικαζόμενη έλλειψη νομικής υποχρέωσης του Regia (αυτόνομου φορέα), η οποία απορρέει από τη νομοθεσία σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών εδάφους δεν συνιστά αντικειμενικό λόγο δυνάμενο να δικαιολογήσει τη μη χορήγηση στη Romanian Airport Services S.A. πρόσβασης στην αερολιμενική υποδομή.

Με την προσφυγή του ο Regia (αυτόνομος φορέας) υποστήριξε τα εξής:

– ο εν λόγω φορέας είχε το δικαίωμα, δυνάμει της οδηγίας 96/67/ΕΚ, να οργανώσει την παροχή υπηρεσιών εδάφους στον αερολιμένα, μεταξύ άλλων, με τη συνδρομή άλλων φορέων παροχής υπηρεσιών εδάφους, ακόμη και πριν από την επίτευξη του κατώτατου ορίου των 2 εκατομμυρίων επιβατών, στον βαθμό που τούτο ήταν αναγκαίο και δικαιολογημένο από εμπορικής απόψεως και για τους εν λόγω φορείς:

– το γεγονός ότι υπήρχαν διάφοροι φορείς παροχής υπηρεσιών εδάφους, καθένας από τους οποίους παρείχε συγκεκριμένες υπηρεσίες (εφοδιασμός σε καύσιμα, επισκευή αεροσκαφών, εστίαση, καθώς και ένας πάροχος για ορισμένες υπηρεσίες εξυπηρέτησης επιβατών και για την εκτέλεση εργασιών στον διάδρομο) δεν δικαιολογεί λογικά το συμπέρασμα ότι θα ήταν επίσης αυτομάτως αναγκαίος άλλος φορέας παροχής υπηρεσιών εδάφους που θα προστίθετο σε αυτούς:

– το επιχείρημα της Consiliul Concurenței (αρχής ανταγωνισμού) (σχετικά με το γεγονός ότι υπήρχαν ήδη διάφοροι παρέχοντες υπηρεσίες εδάφους στον αερολιμένα Cluj τον Μάιο του 2015) δεν είναι ισχυρό και δεν μπορεί να γίνει δεκτό ως βάση για τη μη παροχή του δικαιώματος στον Regia (αυτόνομο φορέα), δυνάμει της οδηγίας 96/67/ΕΚ, ήτοι ότι έως ότου επιτευχθεί το κατώτατο όριο των 2 εκατομμυρίων επιβατών η δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών εδάφους στον αερολιμένα Cluj οργανώνεται αποκλεισμένης κάθε υποχρέωσης ανοίγματος/απελευθέρωσης της αγοράς.

Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 7.6.2021, ο Regia (αυτόνομος φορέας) ζήτησε από το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου) [παραλειπόμενα] να διατυπώσει και να υποβάλει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, προδικαστικό ερώτημα [παραλειπόμενα] [κείμενο του προδικαστικού ερωτήματος το οποίο παρατίθεται στο διατακτικό]

II Διατάξεις του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητείται η ερμηνεία

Άρθρο 102 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 82 ΣΕΚ)

«Είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική

εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της.

Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται ιδίως:

α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής,

β) στον περιορισμό της παραγωγής, της διαθέσεως ή της τεχνολογικής αναπτύξεως επί ζημία των καταναλωτών,

γ) στην εφαρμογή ανίσων όρων επί ισοδυνάμων παροχών έναντι των εμπορικώς συναλλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό,

δ) στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσομένων, προσθέτων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών».

Οδηγία 96/67/EK του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες της Κοινότητας

«Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία ισχύει για κάθε αερολιμένα κράτους μέλους, υποκείμενο στις διατάξεις της [Σ]υνθήκης και ανοικτό στην εμπορική κίνηση, σύμφωνα με τους ακόλουθους κανόνες:

α) οι διατάξεις σχετικά με τις κατηγορίες υπηρεσιών που αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 1 εκτός από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 ισχύουν για κάθε αερολιμένα ανεξαρτήτως του όγκου της κίνησης σε αυτόν από την 1η Ιανουαρίου 1998·

β) οι διατάξεις σχετικά με τις κατηγορίες υπηρεσιών που αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 1998 για τους αερολιμένες με ετήσια κίνηση τουλάχιστον 1 εκατομμύριο επιβατών ή 25 000 τόνους φορτίου·

γ) οι διατάξεις σχετικά με τις κατηγορίες υπηρεσιών που αναφέρονται στο άρθρο 6 ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 1999 για τους αερολιμένες:

– των οποίων η ετήσια κίνηση ανέρχεται τουλάχιστον σε 3 εκατομμύρια επιβατών ή σε 75 000 τόνους φορτίου ή

– των οποίων η κίνηση, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου που προηγείται της 1ης Απριλίου ή της 1ης Οκτωβρίου του προηγούμενου έτους, ανήλθε σε 2 εκατομμύρια επιβατών ή σε 50 000 τόνους φορτίου.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 2001 για κάθε αερολιμένα κράτους μέλους που υπόκειται στις διατάξεις της [Σ]υνθήκης, είναι ανοικτός στην εμπορική κίνηση και έχει ετήσια κίνηση τουλάχιστον 2 εκατομμύρια επιβατών ή 50 000 τόνους φορτίου.

3. Όταν σε έναν αερολιμένα επιτυγχάνεται ένα από τα κατώτατα όρια κίνησης φορτίου που αναφέρονται στο παρόν άρθρο χωρίς ωστόσο να επιτευχθεί και το αντίστοιχο κατώτατο όριο κίνησης επιβατών, η παρούσα οδηγία δεν ισχύει όσον αφορά τις κατηγορίες υπηρεσιών που προορίζονται αποκλειστικά για τους επιβάτες.

[...]»

«Άρθρο 6

Παροχή υπηρεσιών εδάφους σε τρίτους

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, κατά το άρθρο 1, διασφαλίζοντας στους παρέχοντες υπηρεσίες εδάφους ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά παροχής υπηρεσιών εδάφους σε τρίτους.

Τα κράτη μέλη δύνανται να υποχρεώσουν τους παρέχοντες υπηρεσίες εδάφους να εγκατασταθούν στην Κοινότητα.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των παρεχόντων υπηρεσίες που επιτρέπεται να παρέχουν τις κάτωθι κατηγορίες υπηρεσιών εδάφους:

- αποσκευές,
- εργασίες στο διάδρομο,
- εφοδιασμός σε καύσιμα και λάδια,
- διακίνηση φορτίου και ταχυδρομείου μεταξύ του αεροσταθμού και του αεροσκάφους, τόσο κατά την άφιξη όσο και κατά την αναχώρηση ή τη διέλευση.

Ωστόσο, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό αυτό σε λιγότερο από δύο για κάθε κατηγορία υπηρεσιών.

[...]»

«Άρθρο 7

Εξυπηρέτηση δι' ιδίων μέσων

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν σύμφωνα με το άρθρο 1 για να διασφαλίσουν την ελεύθερη εξυπηρέτηση δι' ιδίων μέσων.

2. Ωστόσο, για τις κάτωθι κατηγορίες υπηρεσιών εδάφους:

- αποσκευές,
- εργασίες στο διάδρομο,
- εφοδιασμός σε καύσιμα και λάδια,
- διακίνηση φορτίου και ταχυδρομείου μεταξύ του αεροσταθμού και του αεροσκάφους, τόσο κατά την άφιξη όσο και κατά την αναχώρηση ή τη διέλευση,

τα κράτη μέλη μπορούν να επιφυλάσσουν την εξυπηρέτηση δι' ιδίων μέσων σε δύο τουλάχιστον χρήστες, επιλεγόμενους με βάση κατάλληλα, αντικειμενικά, διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια».

III Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

Legea concurenței nr. 21/1996, republicată (αναδημοσιευθείς νόμος 21/1996 περί ανταγωνισμού)

«Άρθρο 6

(1) Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της ρουμανικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της. Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται ιδίως:

α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής,

β) στον περιορισμό της παραγωγής, της διαθέσεως ή της τεχνολογικής αναπτύξεως επί ζημία των καταναλωτών,

γ) στην εφαρμογή ανίσων όρων επί ισοδυνάμων παροχών έναντι των εμπορικώς συναλλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό,

δ) στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσομένων, προσθέτων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών.

(2) Οσάκις η αρχή ανταγωνισμού εφαρμόζει τις διατάξεις της παραγράφου 1, κατά το μέτρο που η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, εφαρμόζει επίσης τις διατάξεις του άρθρου 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(3) Μία ή περισσότερες επιχειρήσεις τεκμαίρεται ότι κατέχουν δεσπόζουσα θέση, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, εάν το μερίδιο ή τα μερίδια που κατέχουν στη σχετική αγορά κατά τη διάρκεια της επίμαχης περιόδου υπερβαίνουν το 40 %».

Ordinul Ministerului Transporturilor nr. 101 pentru aprobarea Reglementării aeronautice civile române privind accesul pe piața serviciilor de handling la sol pe

aeroporturi – RACR-APSH, ediția 03/2007 (απόφαση του Υπουργείου Μεταφορών αριθ. 101 περί έγκρισης των κανόνων της ρουμανικής πολιτικής αεροπορίας σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες – RACR-APSH, έκδοση 03/2007), της 9 Μαΐου 2007

«Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο τις ακόλουθες διατάξεις της οδηγίας 96/67/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες της Κοινότητας, η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ) αριθ. 272/1996, όπως τροποποιήθηκε: άρθρο 1, [παράγραφοι] 1 έως 3, άρθρα 2 έως 8, άρθρο 9, [παράγραφοι] 1 έως 3 και 6, άρθρα 11, 13, 14, 15 έως 17, 19 έως 21, και άρθρο 23, [παράγραφος] 1».

Παράρτημα 1 της Ordinul Ministerului Transporturilor nr. 101 [με τίτλο] Reglementare aeronautică civilă română privind accesul pe piața serviciilor de handling la sol pe aeroporturi - RACR-APSH, ediția 03/2007 (απόφασης του Υπουργείου Μεταφορών αριθ. 101 περί έγκρισης των κανόνων της ρουμανικής πολιτικής αεροπορίας σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες – RACR-APSH, έκδοση 03/2007), της 9ης Μαΐου 2007

«Άρθρο 1

Σκοπός

(1) Οι παρόντες κανόνες ισχύουν για κάθε αερολιμένα της Ρουμανίας, ανοικτό στην εμπορική κίνηση, σύμφωνα με τους ακόλουθους κανόνες:

a) οι διατάξεις σχετικά με τις κατηγορίες υπηρεσιών εδάφους που αναφέρονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1 εκτός από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 7, παράγραφος 2 ισχύουν για κάθε αερολιμένα ανεξαρτήτως του όγκου της κίνησης σε αυτόν·

b) οι διατάξεις σχετικά με τις κατηγορίες υπηρεσιών εδάφους που αναφέρονται στο άρθρο 7, παράγραφος 2 ισχύουν για τους αερολιμένες με ετήσια κίνηση τουλάχιστον ενός εκατομμύριο επιβατών ή 25 000 τόνους φορτίου·

c) οι διατάξεις σχετικά με τις κατηγορίες υπηρεσιών εδάφους που αναφέρονται στο άρθρο 6 ισχύουν για τους αερολιμένες με ετήσια κίνηση η οποία υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια επιβατών ή τους 50 000 τόνους φορτίου.

(2) Όταν σε έναν αερολιμένα επιτυγχάνεται το κατώτατο όριο κίνησης φορτίου που αναφέρεται στο παρόν άρθρο χωρίς ωστόσο να επιτευχθεί το αντίστοιχο κατώτατο όριο κίνησης επιβατών, οι παρόντες κανόνες δεν ισχύουν όσον αφορά τις κατηγορίες υπηρεσιών που προορίζονται αποκλειστικά για τους επιβάτες.

(3) Το Υπουργείο Μεταφορών υποβάλλει στην Επιτροπή έως την 1η Ιουλίου κάθε έτους τα αναγκαία στοιχεία για την κατάρτιση του καταλόγου των αερολιμένων Ρουμανίας περί των οποίων γίνεται λόγος στο παρόν άρθρο».

«Άρθρο 6

Παροχή υπηρεσιών εδάφους σε τρίτους

(1) Οι αερολιμένες λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, διασφαλίζοντας στους παρέχοντες υπηρεσίες εδάφους ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά παροχής των εν λόγω υπηρεσιών σε τρίτους. Με την έγκριση του Υπουργείου Μεταφορών, ο αερολιμένας δύναται να υποχρεώσει τους παρέχοντες υπηρεσίες εδάφους να εγκατασταθούν στην Κοινότητα.

(2) Με την έγκριση του Υπουργείου Μεταφορών, ο αερολιμένας μπορεί να περιορίζει τον αριθμό των παρεχόντων υπηρεσίες που επιτρέπεται να παρέχουν τις κάτωθι κατηγορίες υπηρεσιών εδάφους:

- αποσκευές·
- εργασίες στο διάδρομο·
- εφοδιασμός σε καύσιμα και λάδια·
- διακίνηση φορτίου και ταχυδρομείου μεταξύ τερματικών σταθμών και αεροσκαφών, τόσο κατά την άφιξη όσο και κατά την αναχώρηση και/ή τη διέλευση.

Ο αριθμός των παρεχόντων υπηρεσίες δεν μπορεί να περιορίζεται σε λιγότερους από 2 παρέχοντες για κάθε υπηρεσία εδάφους.

(3) Επιπλέον, ο ένας τουλάχιστον από αυτούς τους εγκεκριμένους παρέχοντες υπηρεσίες δεν επιτρέπεται να ελέγχεται άμεσα ή έμμεσα:

- από τον οργανισμό διαχείρισης του αερολιμένα·
- από οποιονδήποτε χρήστη του αερολιμένα που μετέφερε άνω του 25 % των επιβατών ή του φορτίου που διακινήθηκε στον εν λόγω αερολιμένα κατά τη διάρκεια του έτους που προηγήθηκε του έτους της επιλογής των παρεχόντων υπηρεσιών·
- από οργανισμό που ελέγχεται άμεσα ή έμμεσα από τον εν λόγω οργανισμό διαχείρισης του αερολιμένα ή χρήστη του αερολιμένα.

(4) Όταν, κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 2, ο αριθμός των εγκεκριμένων παρεχόντων υπηρεσιών περιορίζεται, ο αερολιμένας δεν εμποδίζει ένα χρήστη αερολιμένα, στον οποίο έχει διατεθεί οποιοδήποτε τμήμα του αερολιμένα, να έχει για κάθε περιορισθείσα κατηγορία υπηρεσιών εδάφους ουσιαστική επιλογή μεταξύ 2 τουλάχιστον παρεχόντων υπηρεσιών εδάφους, με βάση τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 2 και 3.»

«Άρθρο 7

Εξυπηρέτηση δι' ιδίων μέσων

(1) *Οι αερολιμένες μεριμνούν για να διασφαλίσουν την ελεύθερη εξυπηρέτηση δι' ιδίων μέσων.*

(2) *Ωστόσο, για τις κάτωθι κατηγορίες υπηρεσιών εδάφους:*

- *αποσκευές·*
- *εργασίες στο διάδρομο·*
- *εφοδιασμός σε καύσιμα και λάδια·*
- *διακίνηση φορτίου και ταχυδρομείου μεταξύ τερματικών σταθμών και αεροσκαφών, τόσο κατά την άφιξη όσο και κατά την αναχώρηση και/ή τη διέλευση·*

οι αερολιμένες μπορούν να επιφυλάσσουν, με την έγκριση του Υπουργείου Μεταφορών, την εξυπηρέτηση δι' ιδίων μέσων σε 2 τουλάχιστον χρήστες του αερολιμένα, επιλεγόμενους με βάση κατάλληλα, αντικειμενικά, διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια.»

IV Λόγοι που οδήγησαν το δικαστήριο στην υποβολή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αποφαινόμενο επί του αιτήματος περί υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, το Curtea de Apel (εφετείο) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για την ορθή επίλυση της διαφοράς ήταν αναγκαίο να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ερώτημα του οποίου την υποβολή ζήτησε ο προσφεύγων, ήτοι ο Regia (αυτόνομος φορέας) [παραλειπόμενα] [κείμενο του προδικαστικού ερωτήματος το οποίο παρατίθεται στο διατακτικό]

[παραλειπόμενα] [κείμενο του άρθρου 267 ΣΛΕΕ]

Το δε υποβληθέν ερώτημα αφορά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και συνδέεται άμεσα με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, είναι συναφές με την επίλυση της διαφοράς και ασκεί επιρροή σε αυτή για τους λόγους που ακολουθούν, δεν έχει αποτελέσει δε αντικείμενο ερμηνείας από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην υπό κρίση διαφορά, η καθής, ήτοι η Consiliul Concurenței (αρχή ανταγωνισμού) υποστήριξε ότι η οδηγία 96/67/EK δεν συνιστά ειδικό κανόνα του δικαίου της Ένωσης σε σχέση με το άρθρο 102 ΣΛΕΕ.

Ο προσφεύγων, ήτοι ο Regia (αυτόνομος φορέας), αμύνθηκε υποστηρίζοντας ότι η οδηγία 96/67/EK συνιστά *lex specialis* στο δίκαιο της Ένωσης και ότι η οδηγία προβλέπει την υποχρέωση παροχής πρόσβασης στην υποδομή η οποία είναι αναγκαία για την άσκηση των δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών εδάφους μόνο

για τους αερολιμένες των οποίων η κίνηση υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια επιβατών (επιτρέποντας, κατ' ανάγκη, a contrario, στους αερολιμένες που δεν έχουν επιτύχει το εν λόγω κατώτατο όριο να μην παρέχουν σε τρίτους πρόσβαση στην υποδομή αυτή), ενώ το άρθρο 102 ΣΛΕΕ επιβάλλει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, κυρώσεις, ως lex generalis, για την κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της (παραδείγματος χάριν, με το να μην επιτρέπει τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων).

Εν κατακλείδι, ο Regia (αυτόνομος φορέας) υποστήριξε ότι η οδηγία 96/67/EK αποτελεί ειδικό κανόνα ο οποίος κατ' αρχήν υπερέχει του γενικού κανόνα (δίκαιο ανταγωνισμού), επικαλούμενος την αρχή «lex specialis derogat legi generali».

Επιπλέον, ο Regia (αυτόνομος φορέας) υποστήριξε ότι όσον αφορά τη δραστηριότητα που ασκήθηκε στον Aeroportul Internațional «Avram Iancu» Cluj (διεθνή αερολιμένα «Avram Iancu» Cluj) μεταξύ της 11.9.2015 και της 9.3.2017, οι διατάξεις της οδηγίας 96/67/EK έχουν εφαρμογή κατά προτεραιότητα έναντι των διατάξεων του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, πέραν του γεγονότος ότι η decizia (απόφαση) αριθ. 74/2019 της Consiliul Concurenței (αρχής ανταγωνισμού) εκδόθηκε κατά παράβαση των διατάξεων της οδηγίας 96/67/EK.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Curtea de Apel (εφετείο) εκτιμώντας ότι η ορθή επίλυση της διαφοράς απαιτεί επίσης ορθή ερμηνεία των κανόνων του δικαίου της Ένωσης που έχουν εφαρμογή εν προκειμένω, πέραν κάθε εύλογης αμφιβολίας, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι αναγκαίο να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το προδικαστικό ερώτημα όσον αφορά την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 96/67/EK σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες της Κοινότητας, ιδίως των άρθρων 1, 6 και 7 της εν λόγω οδηγίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 102 ΣΛΕΕ.

Στην υπό κρίση διαφορά, το Curtea de Apel (εφετείο) εκτιμά ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 267 ΣΛΕΕ [παραλειπόμενα] [. Επιπλέον, το Δικαστήριο] δεν έχει εκδώσει απόφαση με την οποία να αποσαφηνίζει τη σχέση μεταξύ των διατάξεων της οδηγίας 96/67/EK και των διατάξεων του άρθρου 102 ΣΛΕΕ περί ανταγωνισμού.

V Αντικείμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ως εκ τούτου, υπό το πρίσμα του συνόλου των προεκτεθέντων, το Curtea de Apel (εφετείο) κάνει δεκτό το αίτημα του προσφεύγοντος, ήτοι του Regia (αυτόνομου φορέα), περί υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ] [*κείμενο του προδικαστικού ερωτήματος το οποίο παρατίθεται στο διατακτικό*]

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ] [*διατάξεις σχετικά με την αναστολή της διαδικασίας*]

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ,

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ,

ΔΙΑΤΑΣΣΕΙ ΤΑ ΕΞΗΣ:

[παραλειπόμενα]

Δυνάμει του άρθρου 267[, δεύτερο εδάφιο,] σε συνδυασμό με το άρθρο 267[, πρώτο εδάφιο,] της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ζητεί από το Δικαστήριο να απαντήσει στο ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα: Πρέπει να θεωρηθεί ότι οι διατάξεις της οδηγίας 96/67/ΕΚ σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες της Κοινότητας, ιδίως τα άρθρα 1, 6 και 7 της εν λόγω οδηγίας, αποκλείουν την εφαρμογή του άρθρου 102 ΣΛΕΕ –και κάθε άλλου κανόνα με το ίδιο περιεχόμενο– σε περιπτώσεις μη χορήγησης πρόσβασης στην αερολιμενική υποδομή η οποία είναι αναγκαία για την άσκηση των δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] οι οποίοι δεν έχουν επιτύχει το κατώτατο όριο των δύο εκατομμυρίων επιβατών;

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ] *[διατάξεις σχετικά με την αναστολή της διαδικασίας]*

[ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ] *[εθνική διαδικασία]*

[παραλειπόμενα]